

معینان فر پرچم‌دوزی را از نوجوانی شروع کرد و دست از این هنر برنداشت تا به خدمت آستان حضرت رضا (ع) در آمد

باور نمی‌کنم پرچم روی گنبد طلا را سوزن زده‌ام

هم محلی

پرچم‌دوز مشهد هستند. بعد از ایشان چند نفر دیگر دوخت پرچم گنبد را برعهده گرفتند تا خیلی اتفاقی قرعه به نام من افتاد.»

او ادامه می‌دهد: «آخرین استادی که من در کارگاهش کار کردم، کارگاه حاج آقا قاجار بود. او پرچم‌دوز حرم مطهر بود، اما بیشتر خطاطی می‌کرد و کارش در این زمینه خیلی بهتر از پرچم‌دوزی بود. یک روز ایشان بدون اینکه به من بگویند من را برای پرچم‌دوزی گنبد معرفی کرد و بعد از آن من اولین کاری که برای حرم مطهر انجام دادم، دوخت پرچم‌های اهدایی و پرچم‌های ورودی بود. به جز دوخت پرچم‌های گنبد مطهر، کار پرچم‌های معروف به دم‌دردی را که دور رینگ‌های حرم و ۴ ورودی اصلی نصب است هم من همراه با چند نفر از شاگردانم انجام می‌دهم. در این مدت، کار دوخت پرچم‌های اهدایی به هیئت‌های مذهبی سراسر کشور و چند دوخت پوشش روی ضریح مطهر را هم انجام داده‌ام.»

ابعاد پرچم گنبد

ابعاد پرچم گنبد امام رضا (ع) از قدیم تا اواخر دهه ۸۰، ۱/۵ در ۳ متر بود، اما به دلیل اینکه دید پرچم مناسب نبود، به دستور تولیت آن زمان میله پرچم تعویض و بلندتر و بعد از آن هم سایز پرچم گنبد مطهر بزرگ‌تر شد و به ۴ در ۴ متر تغییر پیدا کرد که روی آن آرام آستان قدس رضوی و عبارت «نصر من... وفتح قریب» است و دورتادور آن هم نام زیبای حضرت رضا (ع) به شکل خاصی نوشته می‌شود. ۸ پرچم نیز در ۴ ورودی اصلی، شیخ طوسی، شیخ حرعاملی، شیخ طبرسی و باب‌الرضا (ع)، که معروف به پرچم‌های دم‌دردی است، نصب می‌شود. این پرچم‌ها در ایام سوگواری به رنگ مشکی در می‌آید و در ایام میلاد اهل بیت (ع) نیز سبزرنگ است. پرچم‌های اهدایی آستان قدس به هیئت‌ها نیز در کارگاه من دوخته می‌شود. در پایین این پرچم‌ها که اندازه‌اش ۲/۷۰ در ۱/۶۰ سانتی‌متر است، نوشته شده است «پرچم اهدایی به...».

بی‌وضو به پرچم دست نمی‌زنم

در انتهای گفت‌وگو می‌مان، معینان فر با یاد استادان قدیمی اش می‌گوید: «خدا رحمت کند استادان قدیمی را، همیشه به ما توصیه می‌کردند که هیچ‌وقت بدون وضو یای چرخ نشینیم. ما هم این توصیه استادانمان را آویزه گوش کرده‌ایم و به شاگردها و جوان‌ترها هم توصیه می‌کنیم که همیشه با وضو پای کار بنشینند، چون اسم ائمه (ع) و دیگر اسمای مطهر را می‌دوزند. هر وقت که کار دوخت پرچم گنبد آقا را انجام می‌دهم، همان‌طور که پشت چرخ هستم، حرف‌هایم را به آقا می‌زنم و خیلی چیزها را هم به واسطه همین توسلی که هنگام دوخت پرچم داشته‌ام، از حضرت گرفته‌ام. یک وقت‌هایی که حرم می‌روم، از داخل صحن حدود ۱۵ دقیقه به پرچم گنبد مطهر خیره می‌شوم و به خود می‌گویم باورت می‌شود که تو بر پرچم روی گنبد طلا سوزن زده‌ای؟»

از سیزده سالگی شاگرد یکی از بهترین پرچم‌دوزهای مشهدی شد، اما هرگز فکر نمی‌کرد این دست سرنوشت است که او را به سمت تقدیرش پیش می‌برد. فکر می‌کرد قرار است پرچم‌دوز ساده‌ای باشد، اما از آنجا که سرنوشت بازی‌های بسیاری دارد، برای او بازی خوبی رقم زد.

این هفته به سراغ جلال معینان فر رفته‌ایم تا بر ایمان از اتفاقاتی بگوییم که باعث شد هنرش بر روی گنبد حضرت رضا (ع) خودنمایی کند.

۳۷ سال پرچم‌دوزی

معینان فر اواخر سال ۶۲ از طریق برادر بزرگش به یک کارگاه قدیمی پرچم‌دوزی معرفی می‌شود، کارگاهی که متعلق به حاج جواد فرشچی بوده است. او می‌گوید: «به کار دوخت و دوز خیلی علاقه داشتم. به همین علت برادر بزرگم که علاقه‌ام را دید، من را به کارگاه حاج جواد فرشچی، از پرچم‌دوزهای قدیمی مشهد، معرفی کرد. ایشان دوست برادرم و از هم‌محله‌ای‌های ما بودند. آن روزها ۱۳ سالم بود و بعد از اینکه کار را پیش مرحوم فرشچی و پسرشان یاد گرفتم، پیش ابوالفضل فرشچی، اخوی حاج آقا، رفتم تا آموزش‌هایم کامل شود. بعد از پایان دوران سربازی هم دوباره دنبال همین حرفه را گرفتم. مدتی متفرقه برای همکاران کار می‌کردم تا اینکه به لطف خدا شرایطم جور شد و توانستم برای خودم کارگاه بزنم و مستقل کار کنم.»

پرچم «یا حسین (ع)» اولین پرچمی بود که دوختم

آن‌طور که حافظه معینان فر یاری می‌کند، اولین پرچمی که دوخته یک پرچم سه‌گوش و مزین به نام امام حسین (ع) بوده است. او با یادآوری اولین کارش می‌گوید: «یادم هست دقیقا یک هفته بعد از اینکه آموزش دیدم و وارد حرفه شدم، یک پرچم سه‌گوش را که به «سه‌گوش نیم‌متری» معروف بود و وسطش یک «یا حسین (ع)» یا «یا ابوالفضل» نوشته می‌شد به من سپردند تا بدوزم. در بین پرچم‌دوزها این کار، یعنی سه‌گوش‌دوزی، راحت‌ترین کارهاست که من ابتدا با آن کار پرچم‌دوزی را شروع کردم. کم‌کم پرچم‌های معروف به «تابلویی» را که در ابعاد ۵۰ در ۷۰ سانتی‌متر است و روی آن اسم‌های ائمه (ع) نوشته می‌شد، آماده کردم و بعد از آن هم کار دوخت پرچم‌های بزرگ را شروع کردم.»

۱۵ سال افتخار دوخت پرچم گنبد

۱۵ سال است که دوخت پرچم گنبد حضرت رضا (ع) نصیبش شده است و در این باره می‌گوید: «از قدیم کار دوخت پرچم‌های گنبد مطهر را استادان و بزرگان این حرفه انجام می‌دادند. افراد صاحب‌نامی پرچم‌دوز حرم مطهر بودند، افرادی چون حاج ولایتی که از استادان بزرگ

۵۸
المیرا منشادی

پرچم‌ها در
۴ ورودی
اصلی، شیخ
طوسی، شیخ
حرعاملی،
شیخ طبرسی و
باب‌الرضا (ع)،
که معروف به
پرچم‌های
دم‌دردی است،
نصب می‌شود

